

## **Zasady wspierania spółek wodnych przez gminy w obowiązujących przepisach prawnych**

Zgodnie z art. 7 ust 1 ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują między innymi sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej.

Sprawy melioracji na gruntach rolnych jako mieszczące się w ramach szeroko pojmowanej gospodarki wodnej mieści się w zakresie zadań własnych gminy. Stąd też za niezasadne i sprzeczne z obowiązującą literą prawa należy uznać stanowisko w myśl którego sprawy melioracyjne winny być całkowicie wyłączone z zainteresowania gminy i należą wyłącznie do właścicieli nieruchomości i powołanych przez nich spółek wodnych. Nie zmienia to oczywiście zasady wyrażonej w art. 77 ust 1 ustawy Prawo wodne iż utrzymanie urządzeń melioracji szczegółowych należy do właścicieli nieruchomości lub spółki wodnej – jeżeli są objęte działalnością spółki.

1. Zgodnie z art. 164 ust. 1-7 ustawy Prawo wodne „spółki wodne, z zastrzeżeniem ust. 2, oraz związki wałowe są formami organizacyjnymi, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne lub prawne i mają na celu zaspokajanie wskazanych ustawą potrzeb w dziedzinie gospodarowania wodami.

2. Spółki wodne, zapewniając zaspokojenie potrzeb zrzeszonych w nich osób w dziedzinie gospodarowania wodami, mogą podejmować prowadzenie działalności umożliwiającej osiągnięcie zysku netto. Osiągnięty zysk netto przeznacza się wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej.

3. Spółki wodne mogą być tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń służących do:

- a) zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody,
- b) ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- c) ochrony przed powodzią,
- d) melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych,
- e) wykorzystywania wody do celów przeciwpożarowych,
- f) utrzymywania wód.

4. Do prowadzenia działalności, o której mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 8-10 i 12 oraz przepisy wydane na podstawie art. 11 i 13 ustawy z 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

5. Spółki wodne mogą korzystać z pomocy państwa w formie dotacji podmiotowych z budżetu państwa oraz z pomocy finansowej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego udzielanej zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, przeznaczonej w szczególności na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz realizację inwestycji.

6. Udzielenie spółce wodnej wykonującej urządzenia melioracji wodnych pomocy, o której mowa w ust. 5, może nastąpić wówczas, gdy obszar przewidziany do melioracji stanowi zwarty kompleks, zasięg oraz projekt techniczny melioracji zostały uzgodnione z wojewodą, a udział własny członków

spółki wodnej odpowiada co najmniej kwocie wyliczonej zgodnie z art. 74 ust. 2 pkt 1 oraz z art. 78 ust. 1.”

Jeśli chodzi o udzielanie spółkom wodnym wsparcia ze środków budżetów samorządów, to prawo wodne odsyła do ustawy o finansach publicznych, która przewiduje możliwość udzielania dotacji podmiotowych, przedmiotowych i celowych. Zgodnie z art. 126 Ustawy o Finansach Publicznych dotacje są to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie niniejszej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych. Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać jednostkom nie-zaliczanym do sektora finansów publicznych i nie działającym w celu osiągnięcia zysku dotacji celowych na realizację zadań publicznych i inwestycji znajdujących się w zakresie zadań tych jednostek.

Działalność spółki wodnej spełnia kryteria umożliwiające przyznanie dotacji celowej. Możliwe jest również zlecenie innego zadania gminy spółce wodnej w trybie art. 221 ust. 2 i ust. 4 ustawy o finansach publicznych, na podstawie uchwały podjętej przez organ uchwałodawczy samorządu oraz umowy zawartej ze spółką. Spółka wodna może zatem wykonywać zadania zleczone z zakresu gospodarki wodnej należące do zadań własnych gminy. Jednostka samorządu terytorialnego może udzielać dotacji celowych dla spółek wodnych na podstawie art. 250 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że zarząd jednostki samorządu terytorialnego, udzielając dotacji celowej, w tym jednostce sektora finansów publicznych, w przypadku gdy odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa nie określają trybu i zasad udzielania lub rozliczania tej dotacji, zawiera umowę, która określa w szczególności:

- 1) wysokość dotacji, cel lub opis zakresu rzeczowego zadania, na którego realizację są przekazywane środki dotacji;
- 2) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;
- 3) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej, z tym że termin ten nie może być dłuższy niż terminy zwrotu określone w niniejszym dziale.

Mając na względzie przytoczone powyżej regulacje prawne stwierdzić należy, że przepisy prawne dopuszczają wspieranie finansowe działalności spółek wodnych przez gminę z budżetu tej jednostki samorządu terytorialnego. Zasady wsparcia podlegają jednak ścisłej reglamentacji uregulowanej w przepisach ustawy o finansach publicznych. Przekazywanie spółce środków finansowych podlega dyscyplinie finansów publicznych. Uzyskanie dotacji wymaga jej wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem i ścisłego rozliczenia. Niektóre dotacje zwłaszcza przeznaczone na inwestycje wymagają udziału własnego zainteresowanych członków spółki wodnej. Korzystanie z dotacji wymaga aby spółka posiadała właściwy poziom organizacyjny, gwarantujący rzetelne rozliczenie uzyskanego wsparcia.

***Michał Gilewicz***

